

In deze Signalering:

Berichten

- ↓ 1. Zorgen over voorbereiding wetsvoorstellen asiel
- ↓ 2. Antwoord prejudiciële vragen derdelanders Oekraïne

Jurisprudentie

- ↓ 1. 17-12-2024, Rb Den Haag, [ECLI:NL:RBDHA:2024:21325](#), beroep gegrond [artikel 6 Vw; grensdetentie; artikel 10 Opvangrichtlijn]
- ↓ 2. 05-11-2024, Rb Amsterdam, NL24.40980, beroep gegrond [artikel 6 Vw; lichter middel; persoonlijke omstandigheden; motivering; duur detentie]
- ↓ 3. 19-12-2024, Rb Rotterdam, [ECLI:NL:RBDHA:2024:21486](#), verzoek om voorlopige voorziening toegewezen [beëindiging Landelijke Vreemdelingenvoorziening; basisopvangvoorzieningen]
- ↓ 4. 17-12-2024, Rb Groningen, [ECLI:NL:RBDHA:2024:21346](#), *Afghanistan*, beroep ongegrond [WBV 2022/19, WBV 2024/12, risicogroep, verwestering en afkomstig uit een westers land]
- ↓ 5. 12-12-2024, Rb Middelburg, [ECLI:NL:RBDHA:2024:21060](#), *Afghanistan*, beroep gegrond [Hazara; refetentiekader; Bacha bazi; opvang in Afghanistan]

↓ Contactgegevens

↓ [Archief AC-Signalering op Vluchtweb](#)

De Signalering wordt samengesteld door de Juridisch Coördinatoren, in samenspraak met de acca's. Het is bedoeld als attentie op ontwikkelingen die relevant zijn voor de rechtsbijstand op de AC's. We verwijzen naar andere bronnen. We sturen eenmaal per week een signalering rond, mits er nieuws is.

1. Zorgen over voorbereiding wetsvoorstellen asiel

De Commissie Meijers uit in haar brief van 17 december 2024 haar bezorgdheid over het gebrek aan betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld bij de voorbereiding van de wetsvoorstellen voor asielnoodmaatregelen en het tweestatusstelsel. Deze wetsvoorstellen worden snel voorbereid zonder de gebruikelijke publieke consultatie van minimaal vier weken, wat in strijd is met de Wet Open Overheid. De wetsvoorstellen zijn momenteel niet openbaar, wat volgens de Commissie ongebruikelijk en problematisch is.

De Commissie wijst op de noodzaak van een zorgvuldige wetgevingsprocedure, vooral omdat de wetsvoorstellen grote gevolgen kunnen hebben voor de uitvoerbaarheid en constitutionele risico's met zich meebrengen. Het ontbreken van publieke consultatie en de beperkte reactietijd ondermijnen de kwaliteit van het wetgevingsproces en staan in de weg van een serieuze bijdrage van maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden.

De Commissie raadt de Minister daarom ten eerste aan om alsnog te kiezen voor zorgvuldigheid in plaats van snelheid in de wetgevingsprocessen van de genoemde en toekomstige wetsvoorstellen. Dat wil zeggen:

- Relevante maatschappelijke organisaties moeten zo vroeg mogelijk worden betrokken in het wetgevingsproces;
- Relevante maatschappelijke organisaties moeten voldoende tijd krijgen om een afgewogen advies te geven;
- De wetgevingsvoorstellen moeten zo spoedig mogelijk openbaar worden gemaakt;
- De wetgevingsvoorstellen moeten in publieke consultatie gaan voor ten minste vier weken;
- De Tweede en Eerste Kamer moeten voldoende gelegenheid worden geboden om de wetsvoorstellen te behandelen.

In een brief d.d. 12 december 2024 aan de minister voor Asiel en Migratie pleit VluchtelingenWerk voor een goede en inhoudelijke voorbereiding en behandeling van alle wetsvoorstellen die worden voorzien ter uitvoering van de asielmaatregelen van dit kabinet. Wetgeving die juridisch niet houdbaar is, het asielsysteem verder doet vastlopen en problemen niet oplost, rechtsbescherming inperkt en een averechts effect heeft op het kunnen meedoen aan de samenleving is schadelijk voor asielzoekers en vluchtelingen, en de samenleving als geheel. We roepen de Tweede Kamer vanuit haar taak als medewetgever op om toe te zien op een gedegen en zorgvuldig wetgevingsproces, inclusief brede consultatiefase.

Ook de Adviesraad Migratie maakt zich zorgen omdat voorgestelde wijzigingen in het asielstelsel door de invoering van een tweestatusstelsel en de asielnoodmaatregelenwet niet aan hem zijn voorgelegd. Andere rechtsstatelijke colleges en ketenpartners zijn ook niet geconsulteerd of hebben een veel te korte termijn gekregen voor een reactie. Deze adviesmogelijkheden behoren tot de rechtsstatelijke waarborgen die bijdragen aan de effectiviteit en legitimiteit van overheidsbeleid. De Adviesraad geeft de minister daarom in overweging om beide wetsvoorstellen alsnog in een brede consultatie voor te leggen. Zie: brief aan minister Faber over advisering wijzigingen Vreemdelingenwet d.d. 18 december 2024

Ook het College voor de Rechten van de Mens maakt zich in een brief aan minister Faber zorgen over het gebrek aan publieke consultatie bij nieuwe asielwetgeving. De voorstellen hebben grote gevolgen voor de mensenrechten van mensen in kwetsbare situaties zoals asielzoekers en statushouders.

Op [Verblijfblog.nl](https://verblijfblog.nl) bespreken Lianne Groen en Lieneke Slingenberg de consultatieprocedure bij totstandkoming van wetgeving: <https://verblijfblog.nl/consultatieprocedure-bij-totstandkoming-van-wetgeving/>

2. Antwoord prejudiciële vragen derdelanders Oekraïne

Het Hof van Justitie van de EU heeft in een arrest van 19 december 2024 antwoord gegeven op zogenoemde prejudiciële vragen over zogeheten derdelanders uit Oekraïne. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State en de rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam stelden deze vragen eerder dit jaar, omdat zij van het Europese Hof wilden weten op welk moment de onverplicht geboden tijdelijke bescherming aan derdelanders eindigt.

In zijn arrest heeft het Hof in herinnering gebracht dat dit stelsel van onmiddellijke tijdelijke bescherming, dat een uiting is van de beginselen van solidariteit en billijke verdeling van de verantwoordelijkheid tussen de lidstaten bij de uitvoering van het asielbeleid, uitzonderlijk van aard is en enkel dient te gelden voor gevallen van massale toestroom van ontheemden.

In dat kader **kan** een lidstaat die aan een **categorie personen facultatieve tijdelijke bescherming** heeft verleend, **die bescherming in beginsel intrekken**. De lidstaten kunnen beslissen hoelang de door hen verleende facultatieve tijdelijke bescherming duurt, mits deze niet aanvangt vóór en niet eindigt na de tijdelijke bescherming die door de instellingen van de Unie is verleend.

Voorts is deze lidstaat verplicht om de begunstigen van de facultatieve tijdelijke bescherming een verblijfstitel toe te kennen waarmee zij op zijn grondgebied kunnen verblijven zolang deze bescherming hun niet is ontnomen.

Hieruit volgt dat deze personen, zolang zij de facultatieve tijdelijke bescherming blijven genieten, legaal op het grondgebied van de betrokken lidstaat verblijven. Ten aanzien van hen kan dus geen terugkeerbesluit worden uitgevaardigd voordat de betrokken lidstaat deze facultatieve bescherming heeft beëindigd.

Op 17 januari 2024 oordeelde de Afdeling bestuursrechtspraak dat uit de Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming volgt dat de tijdelijke bescherming van derdelanders eindigt op 4 maart 2024. Dit in tegenstelling tot de tijdelijke bescherming van Oekraïners, staatlozen en mensen met andere nationaliteiten die in Oekraïne asiel of een permanente verblijfsvergunning hadden. Dit komt omdat de staatssecretaris besloten had sinds juli 2022 geen tijdelijke bescherming meer te verlenen aan derdelanders die een tijdelijke verblijfsvergunning hadden in Oekraïne. Zij vallen naar het oordeel van de Afdeling bestuursrechtspraak als gevolg daarvan niet onder het besluit van de Raad van de Europese Unie van oktober 2023 dat de tijdelijke bescherming verlengt tot en met 4 maart 2025. Enkele rechtbanken hebben in rechtszaken over terugkeerbesluiten deze uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak ter discussie gesteld. Zij hebben zich toen opnieuw gebogen over de vraag per wanneer de tijdelijke bescherming voor deze derdelanders eindigt. Dit vormde mede aanleiding voor de Afdeling bestuursrechtspraak om hierover prejudiciële vragen te stellen aan het Europese Hof van Justitie.

Volgens het Hof kan een EU-lidstaat de tijdelijke bescherming aan de derdelanders die geen permanent verblijf hadden in Oekraïne, eerder beëindigen dan voor Oekraïners, staatlozen en derdelanders met een permanent verblijf aan wie verplicht tijdelijke bescherming is geboden. Het Hof komt tot dit oordeel, omdat het gaat om een facultatieve bescherming. Dit betekent dat een EU-lidstaat niet verplicht is om aan die groep bescherming te bieden, maar hij mag dat wel doen. Dat betekent ook dat een EU-lidstaat geboden bescherming eerder mag beëindigen dan voor de groepen die hij verplicht tijdelijke bescherming moeten bieden.

Met dit antwoord van het Hof van Justitie is nog geen einde gekomen aan de procedure bij de Afdeling bestuursrechtspraak. Zij had de behandeling van de zaak geschorst in afwachting van het antwoord van het Hof in Luxemburg. Nu het Europese Hof de prejudiciële vragen heeft beantwoord, zal de Afdeling bestuursrechtspraak de behandeling van deze zaak voortzetten en later een definitieve uitspraak doen.

Zie persberichten van:

[Raad van State](#)

[Hof van Justitie EU](#)

Brief IND derdelanders Oekraïne

De IND verstuurt in deze weken een brief naar de derdelanders die tijdelijk langer gebruik maken van de RTB. De betreffende advocaten krijgen een aantal dagen later dezelfde brief. Het gaat om de gevolgen van de uitspraak van het EU-hof op 19 december 2024.

“U maakt tijdelijk langer gebruik van de rechten onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB). Dit komt omdat de Raad van State vragen heeft gesteld aan het Hof van Justitie van de Europese Unie (EU-hof). Het EU-hof doet binnenkort uitspraak. In deze brief leest u wat dit betekent voor uw tijdelijke verblijf in Nederland.

Hebt u kinderen jonger dan 14 jaar? Dan geldt deze brief ook voor hen.

We verwachten de uitspraak van het EU-hof op 19 december 2024

De uitspraak heeft niet meteen een gevolg voor uw verblijf in Nederland. Na de uitspraak heeft de IND tijd nodig om te bepalen wat deze uitspraak in de praktijk betekent. Ook moeten de nationale rechters die vragen hadden gesteld aan het EU-hof uitspraken doen.

Ook na de uitspraak van het EU-hof mag u tijdelijk blijven

Ook na de uitspraak mag u tijdelijk gebruik blijven maken van de rechten van de RTB. U mag daarom in Nederland wonen en werken. Tot meer duidelijk is houdt u recht op opvang en voorzieningen van de Regeling opvang ontheemden uit Oekraïne (RooO).

U krijgt voor 4 maart 2025 opnieuw bericht van de IND

Voor 4 maart 2025 laten we u weten wat de gevolgen zijn van de uitspraak van het EU-hof. Ook krijgt u meer informatie over uw recht op verblijf en de sticker verblijfsaantekening in uw paspoort.

Hebt u nog vragen?

Kijk voor meer informatie op www.ind.nl/oekraïne-derdelanders”

Op 17/18 december 2024 is een peiling gedaan naar de houding van Nederlanders tegenover de komst en opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. In opdracht van het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) doet I&O Research deze peilingen.

Ipsos I&O - Flitspeiling opvang vluchtelingen Oekraïne

Inhoudsopgave

Jurisprudentie

1. 17-12-2024, Rb Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2024:21325, beroep gegrond [artikel 6 Vw; grensdetentie; artikel 10 Opvangrichtlijn]

Reden signalering: Bij detentie in Justitieel Complex Schiphol is geen sprake van detentie in een gespecialiseerde instelling als bedoeld in artikel 10 van de Opvangrichtlijn. Rechtbank gelast tenuitvoerlegging van de maatregel op een andere locatie.

Eiser voert aan dat verweerder had moeten volstaan met een lichter middel dan de vrijheidsontnemende maatregel, omdat de grensdetentie onevenredig bezwarend is. Eiser voert aan dat hij nooit eerder heeft vastgezet en dat detentie hem nu zwaar valt. Verder beroept eiser zich op het vertrouwensbeginsel. Hij had nooit verwacht in een gesloten inrichting terecht te komen. Verder had verweerder geen loungemaatregel mogen nemen op grond van artikel 4.6. van het Vb. Volgens eiser is dat artikel daar namelijk niet voor bedoeld en is er sprake van détournement de pouvoir. Verweerder had daarvoor een besluit moeten nemen op grond van artikel 6, eerste en tweede lid, Vw.

Ook heeft eiser langer dan 24 uur in de lounge moeten verblijven.

Daarnaast voldoet de informatiebrief van verweerder niet aan de eisen van artikel 5.3. van het Vb, eerste lid, derde zin, van het Vb.

Ook heeft eiser te lang moeten wachten op rechtsbijstand. Eiser verwijst in dat kader naar artikel 59 van de Vw en doet een beroep op en het gelijkheidsbeginsel.

Verder betoogt eiser dat hij niet in een speciale inrichting voor vreemdelingendetentie is opgesloten. Het detentiecentrum heeft het karakter van een gevangenis gekregen. Eiser verwijst in dit verband naar de uitspraak van deze rechtbank, zittingsplaats Amsterdam van 11 december 2024, NL24.470861

Verder maken alle hierboven weergegeven gronden tezamen eveneens dat de vrijheidsontnemende maatregel onevenredig bezwarend is. Tot slot stelt eiser ook beroep in tegen het uitstellen van de beslissing om de toegang te weigeren. De facto is eiser de toegang geweigerd.

De rechtbank overweegt als volgt.

Op grond van artikel 5.1a van het Vb wordt een vrijheidsontnemende maatregel op grond van artikel 6, derde lid, van de Vw opgelegd in het kader van het grensbewakingsbelang. Deze wordt niet opgelegd of voortgezet indien sprake is van bijzondere individuele omstandigheden die vrijheidsontneming onevenredig bezwarend maken.

De rechtbank is van oordeel dat verweerder eiser met de gestelde vragen over mogelijke bijzondere feiten of omstandigheden voldoende in de gelegenheid heeft gesteld om alles naar voren te kunnen brengen wat van belang kon zijn. Verweerder heeft dan ook aan de op hem rustende onderzoekplicht voldaan.

Nu eiser heeft verklaard dat die bijzondere feiten en omstandigheden er niet zijn, heeft verweerder zich in het besluit tot oplegging van de vrijheidsontnemende maatregel terecht op het standpunt gesteld dat de vrijheidsontnemende maatregel in de situatie van eiser niet onevenredig bezwarend is. Ook in de beroepsfase heeft eiser niet onderbouwd gesteld dat sprake zou zijn van bijzondere feiten of omstandigheden met betrekking tot zijn persoonlijke belangen. Dat het eiser zwaar valt om in detentie te zitten is invoelbaar, maar op zichzelf onvoldoende om te oordelen dat de grensdetentie onevenredig bezwarend is. Ook het beroep op het vertrouwensbeginsel slaagt niet, nu verweerder geen concrete en ondubbelzinnige toezegging heeft gedaan aan eiser dat hij niet in een gesloten inrichting terecht zou komen.

Verder oordeelt de rechtbank dat artikel 4.6. van het Vb een juiste grondslag vormt voor de vrijheidsbeperkende maatregel. De rechtbank verwijst hierbij naar de uitspraak van de hoogste bestuursrechter van 20 december 2018, ECLI:NL:RVS:2018:4201. In dezelfde uitspraak overweegt de Afdeling dat een verblijf van meer dan één nacht in de lounge onacceptabel is vanwege de gebrekkige faciliteiten aldaar. De rechtbank stelt vast dat, ander dan eiser stelt, de Afdeling geen termijn van 24 uur noemt. De rechtbank constateert dat eiser niet meer dan één nacht in de lounge heeft hoeven doorbrengen, maar dat eiser de tweede nacht in het Mercure hotel is ondergebracht. Naar het oordeel rechtbank is er dan ook geen sprake van vrijheidsontneming.

Ten aanzien van hetgeen is aangevoerd over artikel 5.3. van het Vb overweegt de rechtbank dat de hoogste bestuursrechter bij uitspraak van 24 juli 2024 al heeft geconstateerd dat de informatiebrief van verweerder niet aan de eisen voldoet (uitspraak Afdeling 24 juli 2024, ECLI:NL:RVS:2024:2979). De hoogste bestuursrechter heeft verweerder een termijn van zes maanden is gegund om zijn werkwijze in overeenstemming te brengen met de eisen uit artikel 5.3, eerste lid, derde zin, van het Vb. Op 24 november 2024 was deze termijn nog niet verstreken. Ook deze beroepsgrond slaagt niet.

Verder is ook niet gebleken dat eiser te laat rechtsbijstand heeft ontvangen. De piketregeling zoals opgenomen in paragraaf A5/6.5 van de Vreemdelingencirculaire 2000 (Vc) ziet blijkens de tekst en gelet op artikel 5.2 van het Vreemdelingenbesluit 2000 (Vb) alleen op rechtsbijstand bij bewaring op grond van de artikelen 59, 59a en 59b van de Vw en niet op rechtsbijstand bij bewaring op grond van artikel 6, derde lid, van de Vw. De mogelijkheid om rechtsbijstand te krijgen in zaken waarin de vreemdeling op grond van artikel 6, derde lid, van de Vw een vrijheidsontnemende maatregel wordt opgelegd, is in het algemeen voldoende gewaarborgd (bijv. Afdeling 8 mei 2023, ECLI:NL:RVS:2023:1750). De rechtbank ziet geen aanleiding om daar in deze procedure anders over te oordelen. Eiser is geïnformeerd over de mogelijkheid om beroep in te stellen tegen de vrijheidsontnemende maatregel en aan eiser is een raadsman toegewezen in het kader van de asielprocedure. Voor zover eiser zich beroept op het gelijkheidsbeginsel, overweegt de rechtbank dat detentie op grond van artikel 59 van de Vw een wezenlijk andere vorm van detentie en toetsing is en reeds daarom niet kan slagen. Gedetineerden die vastzitten op grond van artikel 59 van de Vw zijn Nederland immers al binnen.

Uit de uitspraken, ECLI:NL:RVS:2016:1451 en 1452, van de hoogste bestuursrechter van 3 juni 2016 volgt dat het uitstellen van het besluit over de toegang tot Nederland slechts ter voorbereiding op het uiteindelijke besluit over de toegang is, en niet de grondslag voor toepassing van de grensprocedure of het opleggen van de maatregel op grond van artikel 6, derde lid, van de Vw vormt. Het uitstellen van het besluit over de toegang tot Nederland is gelet op het voorgaande aan te merken als een handeling in de zin van artikel 6:3 van de Algemene wet bestuursrecht en dus geen besluit waartegen afzonderlijke rechtsmiddelen openstaan. Wat met betrekking tot de gronden van de toegangsweigering is aangevoerd kan dan ook niet leiden tot het oordeel dat de vrijheidsontnemende maatregel onrechtmatig is opgelegd.

De rechtbank ziet eveneens geen aanleiding om te oordelen dat al het voorgaande bij elkaar de vrijheidsontnemende maatregel onevenredig bezwarend maken.

Ten slotte is namens eiser betoogd dat het JCS, met de manier waarop de maatregel thans ten uitvoer wordt gelegd, niet langer kan worden gezien als een gespecialiseerde bewaringsaccommodatie in de zin van artikel 10, eerste lid, van de Opvangrichtlijn. Hierbij is doorslaggevend dat de vreemdelingen op het JCS sinds kort aanzienlijk langer op hun kamer moeten blijven: nu worden zij dagelijks om 16:30 uur op hun kamer ingesloten tot de volgende ochtend 08:00 uur. Namens eiser is verwezen naar een uitspraak van deze rechtbank, zittingsplaats Amsterdam van 11 december 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:20829, waarin de grensdetentie om die reden onrechtmatig werd geacht en is opgeheven.

De rechtbank overweegt dat ook artikel 16 van de Terugkeerrichtlijn voorschrijft dat voor vreemdelingenbewaring gebruik moet worden gemaakt van speciale inrichtingen. In het arrest Landkreis Gifhorn, ECLI:EU:C:2022:178, heeft het Hof van Justitie uitleg gegeven over wat dit begrip speciale inrichting voor bewaring inhoudt en ook onder welk soort omstandigheden volgens de Terugkeerrichtlijn een uitzondering kan worden gemaakt op de verplichting om vreemdelingenbewaring ten uitvoer te leggen in dergelijk gespecialiseerde inrichtingen en gebruik kan worden gemaakt van gewone gevangenen.

In de uitspraak van de hoogste bestuursrechter van onder andere 21 augustus 2023, ECLI:NL:RVS:2023:3184, is geoordeeld dat als sprake is van een gespecialiseerde inrichting in de zin van artikel 16, eerste lid van de Tri, de rechtbank niet kan oordelen over de wijze waarop feitelijk uitvoering wordt gegeven aan het regime binnen dat detentiecentrum. Daarvoor staat een andere rechtsgang open.

Verweerder heeft zich op het standpunt gesteld dat sprake is van een klacht over de feitelijke toepassing van het regime en dat de rechtbank dus niet bevoegd is hierover te oordelen. Verweerder benadrukt dat de verlengde insluitingsduur weliswaar onwenselijk is, maar dat dat niet betekent dat niet langer sprake is van een gespecialiseerde inrichting in de zin van de Tri. Ten slotte is aangegeven dat tot vervroegde insluiting moest worden overgegaan omdat er onvoldoende personeel beschikbaar is om ook een avondprogramma te begeleiden. Verweerder heeft benadrukt dat het slechts een tijdelijke situatie is. De verwachting is dat het aantal vreemdelingen in het JCS zal afnemen, door verminderde instroom en overplaatsingen, zodat niet langer vijf afdelingen behoeven te worden bemand. Niet in geschil is dat de huidige situatie al enkele weken duurt en verweerder heeft niet kunnen aangeven hoe lang de situatie nog zal voortduren.

De rechtbank overweegt evenwel dat de beroepsgronden over voornoemde verlengde dagelijkse insluiting op de kamer geen klachten over de feitelijke toepassing van het regime betreffen, maar dat het gronden zijn gericht tegen onderdelen van het algemene vreemdelingenbewaringsregime in het JCS, die zouden maken dat het JCS als geheel niet langer kan worden gekwalificeerd als gespecialiseerde inrichting voor vreemdelingenbewaring in de zin van artikel 16, eerste lid, van de Tri/artikel 10 van de Opvangrichtlijn. Het gaat immers om een wijziging in de algemene regels, die op dit moment voor alle vreemdelingen in het JCS gelden en een onbepaalde geldigheidsduur hebben.

De rechtbank dient zich dan ook wel degelijk uit te laten over de vraag of het JCS onder dit regime nog langer als gespecialiseerde inrichting in voornoemde zin kan worden gekwalificeerd, of dat het zodanig veel lijkt op een gemiddeld gevangenisregime dat niet meer kan worden gesproken van een gespecialiseerde inrichting.

Na het vervroegen van de dagelijkse insluitingstijd van 22:00 uur naar 16:30 uur in combinatie met het verplicht lunchen op de kamer constateert de rechtbank dat de vreemdeling daarmee 16 uur per dag gedwongen op de kamer doorbrengt. Daarnaast is niet in geschil dat hij maximaal 1 uur in de buitenlucht kan doorbrengen. Dit is vergelijkbaar met een gevangenisregime. Eveneens is gebleken dat de vreemdelingen elke ochtend het eten en drinken voor de hele dag uitgereikt krijgen, dat zij dit dus ook 's avonds op hun kamer moeten nuttigen.

De rechtbank overweegt dat de aanzienlijke vervroeging van de insluitingstijd een vergaande beperking van de bewegingsvrijheid van de vreemdeling inhoudt en dat de vraag zich aandringt op welke wijze nu nog in het huidige regime op het JCS uitdrukking wordt gegeven aan het uitgangspunt dat er sprake moet zijn van een duidelijk onderscheid tussen het regime voor vreemdelingen en dat voor strafrechtelijk gedetineerden. Verweerder heeft ter zitting slechts aangegeven dat er verschillen zijn en dat daarom geen sprake is van een gevangenisregime, maar heeft de verschillen niet kunnen concretiseren. Verweerder kan dan ook niet langer volhouden dat de maatregel ten uitvoer wordt gelegd in een gespecialiseerde inrichting als bedoeld in de Terugkeerrichtlijn/Opvangrichtlijn.

Weliswaar heeft de rechtbank begrip voor de lastige situatie die is ontstaan door het onverwacht grote aantal asielzoekers dat zich in de afgelopen periode op Schiphol heeft gemeld. De Terugkeerrichtlijn voorziet in artikel 18 in een mogelijkheid om in een dergelijke situatie een uitzondering te maken op de verplichting neergelegd in artikel 16, eerste lid, van de Tri, als het gaat om het detineren van vreemdelingen met een terugkeerverplichting. Nog los de vraag in hoeverre deze uitzonderingsmogelijkheden ook gelden voor vreemdelingen onder de Opvangrichtlijn, die geen terugkeerverplichting hebben, blijkt uit rechtsoverweging 68 ev van het arrest Landkreis Gifhorn dat de voorwaarden waaronder een dergelijke – aan de Europese Commissie te melden - noodmaatregel kan worden genomen en de onderbouwing die daaraan ten grondslag moet worden gelegd in deze zaak niet is gegeven. Integendeel, verweerder volhardt in het betoog dat geen uitzondering is gemaakt en dat nog immer gesproken kan worden van een gespecialiseerde inrichting.

Onder deze omstandigheden komt de rechtbank tot het oordeel dat het beroep gegrond is. Naar het oordeel van de rechtbank is de maatregel als zodanig niet onrechtmatig, maar wordt de maatregel in strijd met artikel 10 van de Opvangrichtlijn tenuitvoergelegd. De rechtbank zal daarom de onmiddellijke wijziging van de tenuitvoerlegging gelasten in die zin dat eiser per omgaande dient te worden overgeplaatst naar een wel gespecialiseerde bewaringsaccommodatie. Ter zake van het nadeel dat de vreemdeling tot op heden heeft geleden door zijn verblijf in het huidige regime in het JCS, heeft hij aanspraak op € 750,- aan schadeloosstelling als bedoeld in artikel 5, vijfde lid, van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.

2. 05-11-2024, Rb Amsterdam, NL24.40980, beroep gegrond [artikel 6 Vw; lichter middel; persoonlijke omstandigheden; motivering; duur detentie]

Reden signalering: Hoewel eiseres heeft verklaard geen problemen te hebben met het opleggen van de vrijheidsontnemende maatregel heeft zij in het eerder gehouden gehoor wel een omstandigheid aangevoerd die voldoende relevant is voor de vraag of kan worden volstaan met een lichter middel. Het is vervolgens aan verweerder om in de maatregel te motiveren waarom ondanks die omstandigheid het grensbewakingsbelang zwaarder weegt en een lichter middel niet mogelijk is. Die motivering ontbreekt echter in de maatregel. De maatregel lijdt daarom aan een motiveringsgebrek.

Omdat de vrijheidsontnemende maatregel op grond van artikel 6, derde lid, Vw, is opgeheven, beperkt de beoordeling zich in deze zaak tot de vraag of aan eiseres schadevergoeding moet worden toegekend. In dit verband moet de vraag worden beantwoord of de tenuitvoerlegging van de maatregel op enig moment voorafgaande aan de opheffing daarvan onrechtmatig is geweest. Op grond van artikel 106 Vw kan de rechtbank indien de bewaring al is opgeheven vóór de behandeling van het verzoek om opheffing van de bewaring aan eiseres een schadevergoeding ten laste van de Staat toekennen.

Eiseres heeft bij aankomst op Schiphol, dus voorafgaand aan het opleggen van de maatregel, verklaard dat haar minderjarige zoon hier ook in de asielprocedure zit en dat zij er daarom voor heeft gekozen asiel aan te vragen in Nederland. Vervolgens is aan eiseres gevraagd of er feiten en/of omstandigheden waren die maken dat het opleggen van een vrijheidsontnemende maatregel in haar geval niet mogelijk was. Eiseres heeft daarop geantwoord dat zij het geen probleem vindt, dat zij lichamelijk gezond is en dat zij geen medicatie gebruikt.

Hoewel eiseres dus heeft verklaard geen problemen te hebben met het opleggen van de vrijheidsontnemende maatregel heeft zij in het eerder gehouden gehoor wel een omstandigheid aangevoerd die naar het oordeel van de rechtbank voldoende relevant is voor de vraag of kan worden volstaan met een lichter middel. Het is vervolgens aan verweerder om in de maatregel te motiveren waarom ondanks die omstandigheid het grensbewakingsbelang zwaarder weegt en een lichter middel niet mogelijk is. Die motivering ontbreekt echter in de maatregel; verweerder heeft namelijk aangekruist dat door eiseres 'geen feiten of omstandigheden' zijn aangevoerd en daaronder alleen opgenomen dat eiseres aangeeft geen bezwaren te hebben tegen de vrijheidsontnemende maatregel en dat daarom is besloten geen lichter middel toe te passen. Aan de minderjarige zoon van eiseres in Nederland is in het geheel geen aandacht besteed, terwijl het gelet op de verklaring van eiseres voor de hand lag dat zij bij hem had willen verblijven. Dat eiseres later heeft verklaard geen problemen te hebben met de maatregel maakt dat niet anders. De maatregel lijdt daarom aan een motiveringsgebrek. Beroep gegrond en de maatregel was vanaf het moment van opleggen daarvan onrechtmatig.

3. 19-12-2024, Rb Rotterdam, ECLI:NL:RBDHA:2024:21486, verzoek om voorlopige voorziening toegewezen [beëindiging Landelijke Vreemdelingenvoorziening; basisopvangvoorzieningen]

Reden signalering: De voorzieningenrechter treft de voorlopige voorziening dat de minister voor verzoekers moet zorgdragen voor (basis)opvangvoorzieningen tot 4 weken na de beslissing op het bezwaar

Wat is het standpunt van verzoekers?

Verzoekers stellen zich – kort samengevat – op het standpunt dat de minister de geboden opvangvoorzieningen in de LVV niet mag beëindigen. Verzoekers komen dan in een situatie terecht die in strijd is met het verbod op een vernederende en onmenselijke behandeling zoals neergelegd in

artikel 3 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) en artikel 4 van het Handvest van de Europese Unie (het Handvest), en verder met artikel 1 (bescherming van de menselijke waardigheid) en artikel 7 (eerbiediging van het recht op privéleven) van het Handvest. Het eenzijdig opzeggen van de LVV en daarmee ook de afgesproken trajecten met verzoekers is volgens hen bovendien onder meer in strijd met artikel 3:4, eerste en tweede lid, van de Awb (belangenafweging en het evenredigheidsbeginsel).

Wat is het standpunt van de minister?

De minister stelt zich op het standpunt dat aan verzoekers opvang wordt geboden op grond van buitenwettelijk begunstigend beleid. De minister is niet op grond van een wettelijke regeling verplicht de LVV aan te bieden en mag deze dus ook eenzijdig beëindigen. Nu per 1 januari 2025 het mandaat voor de LVV wordt ingetrokken, en het Convenant tussen de minister en de gemeente Rotterdam per die datum is opgezegd, ontbreekt vanaf dan de grondslag om lokaal onderdak en begeleiding te bieden in het kader van de pilot-LVV. Bovendien wisten verzoekers dat de pilot slechts tijdelijk was. Verder meent de minister dat verzoekers zich kunnen wenden tot de DT&V voor onderdak in de Vrijheidsbeperkende locatie (VBL). Daar zal aan verzoekers opvang worden geboden, op voorwaarde dat zij meewerken aan hun vertrek. Hiermee wordt volgens de minister in voldoende mate voldaan aan de verplichtingen die voortvloeien uit het internationale recht en het Unierecht.

Bij brief van 8 oktober 2024 is aan verzoekers meegedeeld dat de opvang in de Landelijke Vreemdelingenvoorzieningen (LVV) zal worden beëindigd per 1 januari 2025 (de beëindigingsbrief). Verzoekers hebben hiertegen bezwaar gemaakt. Daarnaast hebben zij de voorzieningenrechter verzocht om een voorlopige voorziening te treffen die ertoe strekt de minister op te dragen hen opvang te bieden in de LVV tot zes weken na de beslissing op bezwaar.

De voorzieningenrechter stelt vast dat tussen partijen in geschil is of in de zaken AWB 24/18383 en AWB 24/18393 sprake is van een spoedeisend belang. In de overige zaken is het spoedeisende belang niet in geschil.

De minister heeft (onbestreden) gesteld dat voor verzoekster in de zaak AWB 24/18393 een vlucht is geboekt voor 9 december 2024 naar haar land van herkomst en dat in de zaak AWB 24/18383 verzoeker de LVV met onbekende bestemming heeft verlaten.

De gemachtigde van verzoekers stelt zich op het standpunt dat (vooralsnog) ervan moet worden uitgegaan dat beide verzoekers een spoedeisend belang hebben bij de gevraagde voorziening. De voorzieningenrechter is van oordeel dat ook in de zaken van deze verzoekers sprake is van een spoedeisend belang. Haar is niet bekend of de vlucht die voor verzoekster was geboekt ook daadwerkelijk (met verzoekster aan boord) op 9 december 2024 doorgang heeft gevonden en in het geval van verzoeker is, zoals zijn gemachtigde naar voren heeft gebracht, goed voorstelbaar dat hij de LVV heeft verlaten vanwege alle onzekerheid omtrent de beëindiging van die opvang na 1 januari 2025. Onbekend is of verzoeker inmiddels alternatieve opvang heeft gevonden.

12. Uit het voorgaande volgt, dat in alle zaken sprake is van een spoedeisend belang bij de gevraagde voorziening.

Heeft het bezwaar tegen de beëindigingsbrief een redelijke kans van slagen?

De voorzieningenrechter is van oordeel dat de rechtsvragen die aan de orde zijn in de zaken van verzoekers, zich niet lenen voor beantwoording in het kader van een voorlopige voorzieningenprocedure, die zich kenmerkt door een korte uitspraaktermijn. Het juridisch kader in deze zaak is immers, mede gelet op het Europeesrechtelijke karakter, complex. Zo stellen verzoekers – onder meer – dat aan het recente Changu-arrest⁵ van het Hof van Justitie een (ongeclausuleerd) recht op opvang kan worden ontleend voor vreemdelingen die zich onrechtmatig op het grondgebied van een lidstaat bevinden. De minister stelt daarentegen dat, voor zover uit dat arrest al een recht op opvang kan worden ontleend, dit enkel van toepassing is op vreemdelingen waarvan is vastgesteld dat zij buiten hun wil om niet terug kunnen naar hun land van herkomst. Verzoekers en de minister zijn verdeeld over de vraag of verzoekers wel terug kunnen keren naar hun land van herkomst. Onder meer deze fundamentele verschillen van inzicht maken dat – indien verzoekers beroep instellen tegen een door of namens de minister genomen beslissing op het bezwaar – die (beroeps)zaken zich waarschijnlijk zullen lenen voor afdoening door een meervoudige kamer van deze rechtbank.

De voorzieningenrechter beperkt zich dan ook tot het beantwoorden van de vraag of bij afweging van de belangen van verzoekers en de minister een voorlopige voorziening moet worden getroffen en geeft dus geen oordeel over de vraag of het bezwaar een redelijke kans van slagen heeft. Wat verzoekers hebben aangevoerd over het recht op opvang en de wijze van beëindiging van de LVV zal de voorzieningenrechter daarom onbesproken laten.

In wiens voordeel valt de belangenafweging uit?

De voorzieningenrechter weegt de belangen van verzoekers die pleiten vóór het treffen van een voorlopige voorziening en de belangen van de minister die pleiten tegen het treffen daarvan, als volgt af.

De belangen van verzoekers zijn er met name in gelegen, dat zij gebruik kunnen blijven maken van de geboden opvangvoorzieningen. Deze belangen zijn minder groot als zij andere opvang kunnen krijgen in afwachting van de beslissing op hun bezwaar.

Verzoekers hebben in beginsel geen toegang tot een andere vorm van opvang, zoals een asielzoekerscentrum, omdat zij onrechtmatig in Nederland verblijven en uit de dossiers blijkt niet of in ieder geval niet duidelijk of verzoekers terecht kunnen bij iemand uit hun sociale netwerk, voor zover zij al over een geschikt sociaal netwerk beschikken.

In de beëindigingsbrief staat de algemene opmerking dat bij extreme weersomstandigheden (zoals een gevoelstemperatuur onder de nul graden en in geval van code rood) de gemeente de winteropvang in de avond en de nacht opent, waar verzoekers zich dan kunnen melden. In het verweerschrift en op de zitting heeft de minister gesteld dat verzoekers zich kunnen melden bij de DT&V, waarna zij toegelaten zullen worden tot de VBL, indien zij meewerken aan hun terugkeer. De minister heeft in deze procedure echter niet aangetoond of aannemelijk gemaakt dat verzoekers daadwerkelijk toegang zullen krijgen tot de VBL. Aan toegang tot de VBL zijn meerdere voorwaarden verbonden. Naast de voorwaarde dat de vreemdeling moet meewerken aan zijn terugkeer, moet het ook daadwerkelijk mogelijk zijn om terug te keren (in beginsel binnen 12 weken). Uit in ieder geval een deel van de dossiers blijkt dat aan de mogelijkheid tot terugkeer om uiteenlopende redenen haken en ogen zitten. De minister heeft weliswaar ter zitting gesteld dat de VBL ook in de gevallen van verzoekers beschikbaar is en dat de DT&V dit heeft bevestigd, maar van voor de voorzieningenrechter en/of verzoekers kenbare garanties dat verzoekers daar daadwerkelijk (allemaal) terecht kunnen, is niet gebleken. Bovendien biedt de LVV, anders dan de VBL, niet enkel onderdak aan vreemdelingen met als doel terugkeer naar hun land van herkomst, maar ook aan vreemdelingen die mogelijk uitzicht hebben op een verblijfsvergunning in Nederland, wat in een aantal zaken lijkt te spelen. De minister heeft niet toegelicht in hoeverre de VBL voor die vreemdelingen opvang kan bieden of dat zij op een andere manier worden opgevangen.

Daarbij komt, dat een aanzienlijk deel van de verzoekers die nu in de LVV verblijven, uiteenlopende lichamelijke en/of psychische problemen heeft en in het algemeen als kwetsbaar kan worden aangemerkt. Onder de verzoekers bevinden zich mensen die bijvoorbeeld verslaafd zijn aan alcohol of drugs, die hartproblemen of diabetes hebben, psychotisch of schizofreen zijn, leiden aan PTSS of waarvan in het dossier is vermeld dat een verblijf buiten de LVV tot onwenselijke situaties zal leiden. Gelet hierop is het wijzen op de gemeentelijke winteropvang, die alleen open is bij extreme weersomstandigheden, in de gevallen van verzoekers onvoldoende om hun lichamelijke dan wel psychische gezondheid te waarborgen in afwachting van de beslissing op de ingediende bezwaarschriften. Zeker nu het niet ondenkbaar is dat de weersomstandigheden na 1 januari 2025 een eventueel leven op straat nog zwaarder zullen maken.

Hier tegenover staan de belangen van de minister. Deze zijn gelegen in de financiële kosten die zijn verbonden aan het continueren van de opvang aan verzoekers vanaf 1 januari 2025 en in het uitvoeren van hetgeen is overeen gekomen in het regeerakkoord. Deze belangen wegen echter, naar het oordeel van de voorzieningenrechter, op dit moment minder zwaar dan die van verzoekers. Bovendien is de te treffen voorziening tijdelijk van aard, zodat geen sprake is van een grote inbreuk op de belangen van de minister.

Gelet op al het voorgaande, valt de belangenafweging uit in het voordeel van verzoekers.

Conclusie en gevolgen

De voorzieningenrechter wijst de verzoeken om een voorlopige voorziening toe en treft in alle zaken de voorlopige voorziening dat de minister ervoor moet zorgdragen dat verzoekers gebruik kunnen blijven maken van 24-uurs basisopvangvoorzieningen (onderdak, voedsel en de mogelijkheid zich te wassen). Dit kan zijn in het kader van de VBL, de LVV dan wel een andere opvangvorm met vergelijkbare basisvoorzieningen.

Omdat de voorzieningenrechter de verzoeken toewijst, moet de minister het griffierecht aan verzoekers vergoeden en krijgen verzoekers ook een vergoeding van hun proceskosten. De minister moet deze vergoeding betalen. De vergoeding is met toepassing van het Besluit proceskosten bestuursrecht (Bpb) als volgt berekend. Voor de rechtsbijstand door een gemachtigde krijgen verzoekers een vast bedrag per proceshandeling. De gemachtigde heeft de verzoekschriften ingediend en aan de zitting deelgenomen. Omdat sprake is van samenhangende zaken (waarin identieke verzoekschriften en aanvullende gronden zijn ingediend) als bedoeld in artikel 3, tweede lid, van het Bpb, worden de zaken op grond van artikel 3, eerste lid, van het Bpb beschouwd als één zaak. Elke proceshandeling heeft een waarde van € 875,-. De vergoeding bedraagt dan in totaal € 1.750,-.

Beslissing

De voorzieningenrechter:

- wijst de verzoeken toe;
- draagt de minister op om er zorg voor te dragen dat verzoekers gebruik kunnen maken van 24-uurs (basis)opvangvoorzieningen tot vier weken na bekendmaking van de beslissing op bezwaar;

NB: in een uitspraak van dezelfde datum van rechtbank s-Hertogenbosch

ECLI:NL:RBDHA:2024:21566, wordt het verzoek afgewezen, omdat het vereiste spoedeisend belang ontbreekt. Het college van burgemeester en wethouders van Eindhoven heeft toegezegd na 1 januari 2025 voorzieningen te blijven aanbieden aan verzoekers en niet is gebleken van onomkeerbare gevolgen.

Inhoudsopgave

4. 17-12-2024, Rb Groningen, ECLI:NL:RBDHA:2024:21346, Afghanistan, beroep ongegrond [WBV 2022/19, WBV 2024/12, niet praktiserend moslim, verwestering en afkomstig uit een westers land]

Reden signalering: Naar het oordeel van de rechtbank volgt uit de beschikbare informatie niet dat vreemdelingen die in een westers land hebben verbleven, alleen al om die reden een reëel risico op ernstige schade lopen. De minister heeft zich niet ten onrechte op het standpunt gesteld dat eiser niet aannemelijk heeft gemaakt dat er een reëel risico op ernstige schade bestaat. Daartoe overweegt de rechtbank dat eiser, naast de omstandigheid dat hij in het westen heeft verbleven, geen andere individuele factoren heeft aangedragen op grond waarvan hij een reëel risico op ernstige schade loopt. De enkele stellingen van eiser dat hij de islam in Nederland niet praktiseert en is verwesterd, omdat hij in Nederland rookt, drinkt, een vriendin heeft en zich westers kleedt, maken naar het oordeel van de rechtbank niet dat hij aannemelijk heeft gemaakt dat hij bij terugkeer een reëel risico op ernstige schade loopt. Van eiser mag worden verwacht dat hij zich weer aanpast aan de gebruiken in Afghanistan.

Niet praktiserend moslim

Eiser voert aan dat de minister ten onrechte het besluit tot wijziging van de Vreemdelingencirculaire (WBV) 2022/19 niet bij de beoordeling heeft betrokken, in die zin dat niet-praktiserende moslims en toegedichte afvalligen tot de risicogroepen en kwetsbare minderheidsgroepen worden gerekend. Toegedichte afvalligheid of het behoren tot de groep van niet-praktiserende moslims levert een groot risico op schending van artikel 3 EVRM op. Daar is ten onrechte aan voorbij gegaan. Eiser praktiseert immers de islam niet meer en is bovendien aanzienlijk verwesterd. Dat zal de kans op de interpretatie van eiser als vermeende afvallige aanzienlijk vergroten. Dit is ten onrechte gepasseerd en ten onrechte is als oplossing gesteld dat eiser zich bij terugkeer maar weer moet aanpassen aan de plaatselijke religieuze gebruiken.

De beroepsgrond dat de minister ten onrechte WBV 2022/19 niet bij de beoordeling heeft betrokken slaagt niet. Voor zover eiser met deze beroepsgrond wil betogen dat de minister zich niet aan zijn

eigen beleid heeft gehouden slaagt deze beroepsgrond niet, omdat het met WBV 2022/19 gewijzigde beleid in de Vc 2000 op het hier aan de orde zijnde punt (niet praktiserende moslims vormen een risicogroep) weer is gewijzigd door WBV 2024/12, waarin niet-praktiserende moslims niet als een groep met een risicoprofiel worden genoemd. Voor zover eiser wil betogen dat de minister vrees voor vervolging of ernstige schade had moeten aannemen omdat eiser door het feit dat hij niet-praktiserend moslim is bij terugkeer naar Afghanistan een verhoogd risico loopt, kan deze beroepsgrond ook niet slagen. Daartoe is het volgende redengevend

Ook indien zou moeten worden aangenomen dat sprake is van een verhoogd risico blijft een beoordeling van de individuele omstandigheden van belang. De minister heeft de individuele omstandigheden van eiser bij de beoordeling betrokken. De minister heeft in dit verband terecht vastgesteld dat eiser aan zijn eerste asielaanvraag niet ten grondslag heeft gelegd dat hij vreest voor de Taliban vanwege zijn godsdienste overtuiging. Aan onderhavige aanvraag heeft eiser evenmin ten grondslag gelegd dat hij is bekeerd dan wel afvallige is. Eiser gelooft nog steeds in de islam, maar hij betoogt dat hem afvalligheid zal worden toegedicht omdat hij niet meer praktiseert en ook omdat hij uit het westen komt.

De minister heeft terecht van belang geacht dat eiser heeft verklaard dat hij in Nederland niet meer praktiseert omdat aan het niet praktiseren geen consequenties zijn verbonden zoals in Afghanistan. Maar eiser heeft ook verklaard dat hij als hij terugkeert weer zal gaan praktiseren. De minister heeft zich in het licht van deze verklaring terecht op het standpunt gesteld dat van eiser mag worden verwacht dat hij zich in Afghanistan conformeert aan de (religieuze) gebruiken, zoals hij dat ook jarenlang in Afghanistan heeft gedaan. In de enkele stelling van eiser dat het niet goed zou voelen om weer te moeten praktiseren ziet de rechtbank geen aanleiding voor een ander oordeel.

Verwestering

Eiser voert verder aan dat hij is verwesterd en hij om die reden een gegronde vrees voor vervolging heeft. Eiser heeft in dit verband verklaard dat hij rookt en drinkt en een vriendin heeft. Ter zitting heeft zijn gemachtigde aangegeven dat eiser zich westers kleedt.

De minister heeft zich op het standpunt gesteld dat aan verwestering een politieke overtuiging of geloofsverandering ten grondslag dient te liggen, maar dat daar niet van is gebleken.

De rechtbank volgt het standpunt van de minister. De stelling van eiser dat hij rookt, drinkt, een vriendin heeft en zich westers kleedt kan worden gezien als gedrag van eiser waaruit kan worden afgeleid dat hij niet meer praktiseert. Met de minister is de rechtbank van oordeel dat aan dit gedrag geen politieke overtuiging of geloofsverandering ten grondslag ligt. Daarbij betreft de rechtbank dat eiser aan zijn aanvraag niet ten grondslag heeft gelegd dat hij is bekeerd dan wel afvallige is en dat hij nog steeds gelooft in de islam. Hierboven is bovendien al overwogen dat de minister zich terecht op het standpunt heeft gesteld dat van eiser, gelet op wat hij heeft verklaard, mag worden verwacht dat hij zich in Afghanistan conformeert aan de (religieuze) gebruiken, zoals hij dat ook jarenlang in Afghanistan heeft gedaan. De beroepsgrond dat eiser is verwesterd en daarom gegronde vrees voor vervolging heeft slaagt niet.

Terugkeer naar Afghanistan vanuit een westers land

Eiser wijst op het ambtsbericht van maart 2022 en naar de uitspraak van de meervoudige kamer van deze rechtbank, zittingsplaats Arnhem, van 28 februari 2024 waarin is geoordeeld dat uit de ambtsberichten van maart 2022 en juni 2023 blijkt dat geen of onvoldoende informatie beschikbaar is over de positie in Afghanistan van uit Europa terugkerende asielzoekers na de machtsovername door de Taliban en het dus onduidelijk is of zij vanwege hun verblijf in een westers land met de Taliban problemen hebben gekregen of zullen krijgen.

De Afdeling heeft op 20 november 2024 uitspraken gedaan, onder meer in het tegen de door eiser genoemde uitspraak ingestelde hoger beroep (ECLI:NL:RVS:2024:4647). De Afdeling komt tot de conclusie dat uit de informatie uit de openbare bronnen niet volgt dat vreemdelingen die in een westers land hebben verbleven, alleen al om die reden een reëel risico op ernstige schade lopen als zij vrijwillig terugkeren naar Afghanistan. Vreemdelingen die vrijwillig terugkeren na een verblijf in het Westen, zijn daarom niet aan te merken als een groep die een reëel risico op ernstige schade loopt

wegens dat verblijf in het Westen. Het is, gelet op artikel 31 van de Vw 2000, aan een vreemdeling die terugkeert vanuit het Westen om met individuele omstandigheden aannemelijk te maken waarom hij in de aandacht van de Taliban staat. Het verblijf in het Westen zou er, in combinatie met andere individuele factoren, toe kunnen leiden dat een vreemdeling aannemelijk heeft gemaakt dat er een reëel risico op ernstige schade bestaat.

De minister stelt zich in het verweerschrift van 25 november 2024 op het standpunt dat eiser met zijn verklaringen niet heeft aangetoond waarom hij in het bijzonder onder de aandacht zou staan bij de Taliban. De minister wijst op de eerste asielprocedure waar de door eiser gestelde problemen met de Taliban reeds ongeloofwaardig zijn geacht. Wat betreft het niet-praktiserend moslim zijn wijst de minister op wat in het bestreden besluit is gemotiveerd, namelijk dat eiser zijn vrees voor vervolging of ernstige schade niet aannemelijk heeft gemaakt.

De rechtbank is van oordeel dat de beroepsgrond van eiser, gelet op de uitspraak van de Afdeling, niet slaagt omdat uit de beschikbare informatie niet volgt dat vreemdelingen die in een westers land hebben verbleven, alleen al om die reden een reëel risico op ernstige schade lopen. De minister heeft zich niet ten onrechte op het standpunt gesteld dat eiser niet aannemelijk heeft gemaakt dat er een reëel risico op ernstige schade bestaat. Daartoe overweegt de rechtbank dat eiser, naast de omstandigheid dat hij in het westen heeft verbleven, geen andere individuele factoren heeft aangedragen op grond waarvan hij een reëel risico op ernstige schade loopt. De enkele stellingen van eiser dat hij de islam in Nederland niet praktiseert en is verwesterd, omdat hij in Nederland rookt, drinkt, een vriendin heeft en zich westers kleedt, maken naar het oordeel van de rechtbank niet dat hij aannemelijk heeft gemaakt dat hij bij terugkeer een reëel risico op ernstige schade loopt. Van eiser mag worden verwacht dat hij zich weer aanpast aan de gebruiken in Afghanistan.

Conclusie en gevolgen

De minister heeft de aanvraag terecht afgewezen als kennelijk ongegrond. Het beroep is ongegrond.

Inhoudsopgave

5. 12-12-2024, Rb Middelburg, ECLI:NL:RBDHA:2024:21060 , *Afghanistan*, beroep gegrond [Hazara; refentiekader; Bacha bazi; opvang in Afghanistan]

Reden signalering: De minister heeft in het bestreden besluit onvoldoende gemotiveerd op welke manier rekening is gehouden met het referentiekader van eiser. De minister heeft in het licht hiervan ook onvoldoende gemotiveerd waarom volgens hem niet aannemelijk is dat eiser problemen heeft vanwege het werk van zijn zus. Ook heeft de minister onvoldoende onderzocht of eiser als Hazara persoonlijke problemen heeft ondervonden. De minister heeft zijn oordeel dat eiser geen reëel risico loopt op ernstige schade als gevolg van willekeurig geweld onvoldoende gemotiveerd. Ook heeft de minister onvoldoende gemotiveerd dat er geen aanleiding bestaat om een reëel risico op ernstige schade aan te nemen omdat eiser eerder is misbruikt als bacha bazi. Daarnaast heeft de minister niet goed gemotiveerd dat er geen aanleiding bestaat om aan eiser in verband met dit misbruik verblijf toe te staan op grond van het traumatabeleid.

Eiser heeft op 28 november 2022 gevraagd om een asielvergunning. Daarbij heeft hij gesteld dat hij geboren is op [datum] 2007 in [plaats] , Afghanistan, dat hij behoort tot de Hazara bevolkingsgroep en dat hij de Afghaanse nationaliteit heeft. De minister volgt eisers gestelde identiteit, nationaliteit en herkomst. De minister volgt ook dat eiser vóór zijn vertrek uit Afghanistan is misbruikt als 'bacha bazi' (dansjongen). De minister gelooft niet eisers verklaringen dat hij gezocht wordt door de Taliban vanwege het politiewerk van zijn zus onder het voormalige regime. Volgens de minister heeft eiser ook geen persoonlijke problemen te verwachten vanwege het zijn van Hazara. De minister vindt dat eiser niet aannemelijk heeft gemaakt dat hij een vluchteling is of dat eiser overigens bij terugkeer in Afghanistan heeft te vrezen voor zijn veiligheid. Tot slot krijgt eiser een terugkeerbesluit met een vertrektermijn van vier weken.

Heeft de minister voldoende rekening gehouden met de persoon van eiser (het referentiekader)?

Eiser vindt dat de minister in het bestreden besluit niet duidelijk maakt hoe hij bij de beoordeling van eisers verklaringen rekening heeft gehouden met eisers minderjarigheid. Evenmin is de minister in het

bestreden besluit ingegaan op het medisch advies van Medifirst, de opmerkingen van Stichting Nidos tijdens het nader gehoor en de correcties en aanvullingen op het rapport van het nader gehoor. Dit blijkt volgens hem met name uit de wijze waarop hem tijdens het nader gehoor is gevraagd om uitleg over zijn problemen als Hazara en problemen met de Taliban.

De minister erkent in beroep dat uit de motivering van het bestreden besluit niet duidelijk blijkt hoe rekening is gehouden met de genoemde achtergrond van eiser. De minister houdt echter vol dat wel voldoende rekening is gehouden met het referentiekader van eiser.

De rechtbank stelt met eiser vast dat uit het bestreden besluit niet blijkt op welke wijze rekening is gehouden met het referentiekader van eiser, in het bijzonder met eisers minderjarigheid en de adviezen van Medifirst voor het horen van eiser. De minister heeft hiermee verzuimd om in te gaan op eisers zienswijze en de verwijzing daarin naar de correcties en aanvullingen op het rapport van het nader gehoor. In die correcties en aanvullingen heeft eiser zijn kritiek op de wijze van horen toegelicht. De minister heeft gelet hierop niet kunnen volstaan met de overweging dat eiser zijn zienswijze op dit punt niet heeft onderbouwd. Het bestreden besluit is in zoverre dan ook onvoldoende gemotiveerd.

Heeft eiser te vrezen vanwege het werk van zijn zus?

Eiser is het niet eens met de conclusie van de minister dat hij zijn gestelde vrees niet aannemelijk heeft gemaakt omdat zijn verklaringen geen samenhangend en aannemelijk geheel zouden vormen. Eiser wijst daarbij op de foto's en documenten die hij heeft overgelegd en die volgens hem bewijs leveren van het werk van zijn zus. Daarnaast wijst hij op de algemene landeninformatie over de positie van personen die werkzaam zijn geweest voor het voormalige regime in Afghanistan en op de huidige positie van vrouwen in Afghanistan.

Daarnaast merkt eiser op dat de wijze waarop hij over het werk van zijn zus is gehoord getuigt van vooringenomenheid.

De minister heeft vastgesteld dat eiser zijn asiolverhaal niet volledig heeft onderbouwd met objectief bewijs. Naar het oordeel van de rechtbank stelt de minister zich terecht op het standpunt dat de door eiser overgelegde foto's en documenten niet kunnen dienen als (indicatief) bewijs van de gestelde vrees. In het bestreden besluit heeft de minister terecht overwogen dat uit de foto's en de overgelegde certificaten niet volgt dat eisers zus onder het vorige regime in Afghanistan werkzaam is geweest bij de politie en dat uit deze stukken ook niet zonder meer is af te leiden dat de persoon op wie ze betrekking hebben ook eisers zus is. De minister heeft er daarnaast op gewezen dat eiser niets heeft verklaard over de positie van zijn zus bij de politie of haar werkzaamheden. De rechtbank volgt eiser niet dat de wijze waarop eiser hierover is gehoord getuigt van vooringenomenheid. Het uitgangspunt is dat iemand die een beroep doet op internationale bescherming kan verklaren over de redenen waarom hij bescherming aanvraagt. De IND mag ook een minderjarige die stelt dat hij geen relevante informatie kan geven kritisch bevragen. Wat in dit opzicht precies kan worden verlangd, hangt echter wel samen met zijn referentiekader. Verweerder heeft niet beoordeeld welke rol eisers minderjarigheid hier al dan niet speelt. In dat verband merkt de rechtbank op dat eiser tijdens het nader gehoor een verklaring heeft gegeven voor het feit dat hij niets weet te vertellen over het werk van zijn zus. De minister heeft deze verklaring niet kenbaar betrokken in de beoordeling van dit onderdeel van het relaas. Ook dit levert een motiveringsgebrek op.

Heeft eiser problemen vanwege het behoren tot de Hazara?

De minister heeft in het bestreden besluit overwogen dat eiser tijdens het nader gehoor heeft verklaard dat hij in Afghanistan geen persoonlijke problemen heeft ondervonden als Hazara. Eiser stelt terecht dat hij anders heeft verklaard, namelijk dat hij onderweg wel eens lastig gevallen werd omdat hij Hazara is.² De tekst van het bestreden besluit wijkt in zoverre ook af van het voornemen waarin nog is geconcludeerd dat de persoonlijk ondervonden problemen van eiser niet ernstig genoeg zijn om asielrechtelijke bescherming te krijgen. Eiser stelt terecht dat op dit punt niet is doorgevraagd. De minister stelt op zijn beurt weliswaar terecht dat eiser (pas) na enig doorvragen heeft verklaard dat hij onderweg werd lastiggevallen, maar die verklaring had aanleiding moeten zijn voor vervolgvragen over deze gebeurtenis(sen). Dat hier - zonder verdere toelichting over het referentiekader van eiser - vanaf is gezien, is onzorgvuldig.

Loopt eiser bij terugkeer in Afghanistan een reëel risico op ernstige schade?

Eiser stelt dat in Afghanistan sprake is van willekeurig geweld. Voor de beoordeling van de vraag of hieruit voor eiser een reëel risico zoals bedoeld in artikel 15c van de Kwalificatierichtlijn volgt, is de

omstandigheid dat hij Hazara is van belang. Volgens eiser neemt verweerder in zijn landenbeleid over Afghanistan voor Hazara ten onrechte geen risicoprofiel aan.

De rechtbank stelt vast dat het bestreden besluit geen motivering bevat over het risico dat eiser bij terugkeer loopt om slachtoffer te worden van willekeurig geweld. De minister moet dit risico beoordelen aan de hand van alle relevante feitelijke omstandigheden en hij moet daarbij onderzoeken of het aannemelijk is dat de vreemdeling specifiek wordt geraakt door het willekeurige geweld door elementen die eigen zijn aan zijn persoonlijke omstandigheden.³ Ter zitting heeft de minister zich op het standpunt gesteld dat er geen sprake is van een zodanige mate van willekeurig geweld dat iedere willekeurige burger die terugkeert naar Afghanistan alleen al door zijn aanwezigheid daar een reëel risico loopt te worden blootgesteld aan een ernstige en individuele bedreiging van zijn leven. Daarnaast heeft eiser volgens de minister geen feiten of omstandigheden naar voren gebracht om te onderbouwen dat hij een verhoogd risico loopt als Hazara. De rechtbank volgt de minister hierin niet. Eiser heeft in zijn zienswijze verwezen naar landeninformatie van Vluchtelingenwerk inzake de positie van Hazara.⁴ Daarbij heeft eiser er op gewezen dat hun veiligheid onder druk staat, omdat zij behalve van de Taliban ook te vrezen hebben voor andere extremistische groepen. De informatie van Vluchtelingenwerk noemt meerdere algemene bronnen waarin ingegaan wordt op de algemene veiligheid van de Hazara in Afghanistan.⁵ Uit die bronnen komt naar voren dat in Afghanistan sprake is van een intern gewapend conflict tussen de Taliban en Islamic State Khorasan Province (ISKP) waarbij de laatste organisatie veelvuldig aanslagen pleegt en daarbij specifiek de Hazara kiest als doelwit. De Taliban bieden hiertegen feitelijk geen bescherming. Het is aan de minister om omstandigheden als deze te betrekken in zijn beoordeling van een mogelijk risico op ernstige schade. Door dit na te laten heeft de minister het bestreden besluit niet zorgvuldig genoeg voorbereid en onvoldoende gemotiveerd.

Betekenis van het misbruik als dansjongen bij terugkeer naar Afghanistan.

De minister heeft in het bestreden besluit overwogen dat eiser inmiddels ouder is en daarom minder aannemelijk is dat hij bij terugkeer in Afghanistan opnieuw het slachtoffer zal worden van bacha-bazipraktijken. Ook acht de minister het niet aannemelijk dat de oorspronkelijke dader hem bij terugkeer zal vinden, aangezien eiser zal terugkeren naar zijn moeder in Kabul en niet naar de plaats waar hij voor zijn vertrek is misbruikt.

Eiser stelt terecht dat de minister met de verwijzing naar eisers huidige leeftijd niet heeft gemotiveerd dat hij bij terugkeer in Afghanistan geen risico meer loopt om te worden misbruikt als dansjongen. Uit de door eiser overgelegde informatie van Vluchtelingenwerk⁶ blijkt dat jongens tot en met 18 dan wel 19 jaar slachtoffers worden van de bacha-bazipraktijk. Ook volgt uit deze landeninformatie dat deze praktijk nog altijd wijdverbreid is in grote delen van het land, onder machthebbers van zowel de Taliban als andere gewapende groepen. Op grond van artikel 31, vijfde lid, van de Vw is eisers eerdere ervaring een duidelijke aanwijzing dat hij bij terugkeer een reëel risico loopt op ernstige schade, tenzij er goede redenen zijn om het tegendeel aan te nemen. De motivering van de minister schiet in dat opzicht tekort gelet op de overgelegde informatie.

Daarnaast heeft de minister ook niet goed gemotiveerd waarom het genoemde misbruik waaraan eiser is blootgesteld geen aanleiding vormt voor de toepassing van het zogenaamde traumatabeleid. Op grond van beleid van de minister,⁷ in aanvulling op het bepaalde in artikel 31, vijfde lid, van de Vw, komt een vreemdeling die in het verleden is geconfronteerd met traumatische gebeurtenissen in zijn directe omgeving en die zich op grond van de psychologische problematiek als gevolg van de wandaden in een positie bevindt dat hij niet terug kan keren naar zijn land van herkomst in aanmerking voor een verblijfsvergunning op grond van artikel 29, eerste lid, aanhef en onder b, van de Vw, als de in deze paragraaf genoemde voorwaarden zijn vervuld. Het moet allereerst gaan om daden veroorzaakt door de autoriteiten van het land van herkomst of groeperingen die de feitelijke macht uitoefenen in (een deel van) het land, dan wel groeperingen waartegen de overheid niet in staat of niet bereid is bescherming te bieden. Uit eisers verklaringen volgt dat hij is misbruikt door een plaatselijke politiecommandant. Anders dan de minister heeft overwogen, is de enkele omstandigheid dat de bacha-bazipraktijk op papier verboden is, geen grond voor de conclusie dat het misbruik niet is veroorzaakt door de overheid of een feitelijke machthebber. Dit verbod is evenmin onvoldoende voor de conclusie dat de huidige Afghaanse overheid, de Taliban, ook daadwerkelijk bereid is om tegen deze praktijk op te treden. Eiser heeft gewezen op landeninformatie waaruit eerder lijkt te volgen dat de aanpak ervan voor het huidige regime geen uitdrukkelijke aandacht krijgt.⁸ Verder geldt als voorwaarde voor toepassing van het beleid dat het aannemelijk moet zijn dat de gebeurtenis

aanleiding is geweest om het land te verlaten. Anders dan de minister in het bestreden besluit heeft overwogen, heeft eiser wel degelijk verklaard dat het misbruik voor hem (mede) de reden is geweest om Afghanistan te verlaten.

Heeft eiser als minderjarige bij terugkeer in Afghanistan toereikende opvang?

De minister heeft besloten om aan eiser geen reguliere verblijfsvergunning te verlenen voor verblijf als alleenstaande minderjarige vreemdeling die buiten schuld Nederland niet kan verlaten, omdat uit de verklaringen van eiser volgt dat hij bij terugkeer bij zijn moeder in Kabul kan wonen. Dat betekent dat voor eiser toereikende opvang aanwezig is in Afghanistan.

Eiser stelt dat de minister ten onrechte aanneemt dat voor hem als minderjarige adequate opvang voorhanden is in Afghanistan. Eiser vindt dat de minister met de verwijzing naar zijn voornemen niet voldoende heeft gereageerd op de zienswijze waarin is uitgelegd waarom geen sprake is van toereikende opvang.

Uit het beleid van de minister⁹ volgt dat opvang bij een ouder in beginsel geldt als adequate opvang. Met de vaststelling dat eisers moeder in de [wijk] in Kabul woont en dat eiser telefonisch contact onderhoudt met zijn moeder, heeft de minister dan ook in beginsel voldoende gemotiveerd dat in eisers geval sprake is van toereikende opvang. De minister heeft hieraan toegevoegd dat uit eisers verklaringen niet blijkt dat eisers moeder niet meer voor hem kan zorgen. De minister heeft in eisers zienswijze “dat zijn moeder teruggetrokken, ondergedoken leeft in Afghanistan en dat het voor zijn moeder ook niet veilig is in Afghanistan” geen aanleiding hoeven zien voor een aanvullende reactie. Deze stelling is immers niet nader geconcretiseerd en onderbouwd.

Conclusie

De minister heeft in het bestreden besluit onvoldoende gemotiveerd op welke manier rekening is gehouden met het referentiekader van eiser. De minister heeft in het licht hiervan ook onvoldoende gemotiveerd waarom volgens hem niet aannemelijk is dat eiser problemen heeft vanwege het werk van zijn zus. Ook heeft de minister onvoldoende onderzocht of eiser als Hazara persoonlijke problemen heeft ondervonden. De minister heeft zijn oordeel dat eiser geen reëel risico loopt op ernstige schade als gevolg van willekeurig geweld onvoldoende gemotiveerd. Ook heeft de minister onvoldoende gemotiveerd dat er geen aanleiding bestaat om een reëel risico op ernstige schade aan te nemen omdat eiser eerder is misbruikt als bacha bazi. Daarnaast heeft de minister niet goed gemotiveerd dat er geen aanleiding bestaat om aan eiser in verband met dit misbruik verblijf toe te staan op grond van het traumatabeleid. Het bestreden besluit zal daarom worden vernietigd wegens strijd met de artikelen 3:2 en 3:46 van de Algemene wet bestuursrecht.

Inhoudsopgave

Contact

Als u informatie heeft die nuttig zou kunnen zijn voor andere rechtsbijstandverleners op de AC's, vernemen we dat graag. We kunnen het dan opnemen in de Signalering.

AC Contactpersoon Advocatuur(ACCA)

Monique Muller m.muller@mulleradvocatengouda.nl

Juridisch Coördinatoren

Eddy Sluiter e.sluiter@rvr.org
Michelle van de Scheur m.vdscheur@rvr.org
Alinda Zoetbrood a.zoetbrood@rvr.org

Met algemene vragen over zaken gerelateerd aan het AC-proces kunt u terecht bij :
juridischcoördinatorenasiel@rvr.org

Documentalist

AC

E-mail

Tabitha Maat	Den Bosch	tmaat@vluchtelingenwerk.nl
Nissan Atalay	Schiphol	natalay@vluchtelingenwerk.nl
Mimoun Koubaa	Ter Apel	mkoubaa@vluchtelingenwerk.nl
Anouk Ayhan	Zevenaar	aayhan@vluchtelingenwerk.nl

De documentalisten zijn in ieder geval altijd te bereiken via: documentalisten@vluchtelingenwerk.nl

Adres- en contactgegevens van de balies van de afdeling Legal Aid van de Raad voor Rechtsbijstand op de AA-locaties :

AC Schiphol
Duizendbladweg 100,
1171 VA BADHOEVEDORP
Tel.: 088 – 07 54215
e-mail: acschiphol@rvr.org

AC Ter Apel
Ter Apelerven 3,
9561 MC, TER APEL
Tel.: 088 – 04 39930
e-mail: acterapel@rvr.org

AC Den Bosch
Leeghwaterlaan 16
5223 BA DEN BOSCH
Tel.: 088 – 04 37819 / 18
e-mail: acdenbosch@rvr.org

AC Zevenaar
Ringbaan-Zuid 2a
6905DB ZEVENAAR
Tel.: 088 – 04 31571 / 72
e-mail : aczevenaar@rvr.org

AC Budel
Randweg-Oost 32
6021 PB Budel Cranendonck
Tel.: 088 – 04 31171 / 72
e-mail: acbudel@rvr.org

Inschrijvingsvoorwaarden

In de [Inschrijvingsvoorwaarden advocatuur 2024](#) staan in [Bijlage 2](#) de specialisatievereisten voor asiel- en vluchtelingenrecht en in [Bijlage 2a](#) de Distributieregeling AC. De [Best Practices Leidraad Asiel](#) bevat de minimumnormen voor het verlenen van zorgvuldige en adequate rechtsbijstand in asielzaken.